

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 623. An & qualiter testari possint Episcopi, Prælati, aut etiam alii Clerici sæculares.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

Alex. conf. 162. n. 3. Qui etiam contrariam sententiam tanquam iniquam rejiciendam dicat. Talem verò dispositionem factam existentibus liberis, intelligendam tantum de usufructu necessario ad sustentationem honestam uxoris, eò quòd censeatur tantum magis diligere proles quam uxorem, ut prævare velit harum egentiam & famem, quam incurrerent, si vi illius dispositionis uxori omnium bonorum usufructus, etiam quòd ad superflua relinqueretur, tenent Gail. cit. obs. 144. n. 2. Menoch, de presump. l. 4. presump. 139. n. 4. & 8. Bartol. in l. Titia. §. fin. ff. de legat. n. 3. & ibi Jaf. Dec. Tirag. alique citati à Gail, & Menoch. Quam sententiam licet communiorem fateatur. Reiffenst. n. 378. contrariam tamen, pro qua citat *ibid.* Fachin. l. 5. controvers. c. 97. Salicet. & Bald. in Auth. hoc locum. c. si secundo nupteris. aliosque, nihilominus juri conformiorem dicit, & ea ratione probat, quòd generalia generaliter sint interpretanda juxta c. 22. de privil. (intellige, si nihil speciale obstat, qualiter non obstat ait, quòd adversarii pro se afferunt, nimirum quòd inde lequeretur fames & defectus sustentationis liberorù; cum filiis adhuc remaneat usufructus legitimæ) & quòd in causa testamentaria à propria significatione verborum non sit recedendum, nisi manifestè constet testatorem sensisse aliud juxta l. non aliter. ff. de legat.

4. De cætero hic notandum, quòd dum conjux conjugi in testamento reciproco vel non reciproco proprietatem vel usufructum omnium bonorum (excepta legitimâ) relinquit, liberique ex sola legitima sufficientem sustentationem non habeant, nec aliunde se sustentare valeant, teneri plus relinquere liberis de jure saltem naturali; cum teneantur iis præstare alimenta; nisi tamen sciat pater, uxorem fore sollicitam pro liberis, relictamque sibi substantiam vel usufructum impensuram in eorum utilitatem; in quo casu poterit omnem substantiam & usufructum, excepta illa solum insufficiente legitima relinquere matri eorum. idque etiam ex eo capite, ne mater à liberis despiciatur, aut ab iis dependere debeat; vel ne nimis maturè sua consumant. ita Reiffenst. n. 362. Item dum conjux conjugem cum liberis instituit hæredem, sive æqualiter, sive inæqualiter, adhibere debeat omnes solennitates ad testamentum solenne requisitas; vel illud ad acta dare; vel coram Principe facere; eò quòd aliàs testamentum quo ad uxorem tanquam personam extraneam, & non privilegiatam, non valeat, hæreditasque assignata uxori ipso jure accrescat liberis. Arg. l. hæc consuetissima. c. de testament. Reiffenst. num. 385. apud quem vide plura, de modo, quo exstantibus liberis, legari possit & debeat usufructus vel etiam tota substantia. Qualiter denique testamentum reciproco à quovis testatorum revocari possit, dicitur infra, ubi de revocatione testamentorum.

Quæst. 623. An & qualiter testari possint Episcopi alique Prælati Ecclesiastici, aut etiam alii Clerici seculares.

1. Resp. Primò: tam Clerici majores seu Episcopi & Prælati, quam minores testari possunt non secus ac Laici de bonis patrimonialibus, hoc est, ex patrimonio suo seu successione habitis, & quasi patrimonialibus, hoc est, jure cognationis, donatione absque respectu ad Ecclesias proprio labore & industria acquisitis, sive ante, sive post Clericatum aut Prælaturam. Abb. in c. 2. h. t. num. 1.

Covar. *ibid.* num. 3. Navar. de rediv. Eccles. q. 1. n. 59. Clar. §. testamentum q. 27. n. 2. Molin. de 7. & 7. r. 2. d. 147. n. 1. & 2. Pirh. h. t. num. 26. cum communi juxta expressum textum. c. 9. h. t. c. 19. cans. 12. q. 1. c. 1. & 2. c. 12. q. 3. idque liberè, etiam non habentes liberos vel propinquos, prætereundo Ecclesiam, & instituendo hæredem extraneum, ut Clar. l. c. non obstante textu. c. Episcopus qui filios c. 12. q. 3. ubi dicitur: alium non relinquat hæredem quam Ecclesiam; cum ut Clar. cum gl. textus ille sit potius consilii quam præcepti. Limitatur nihilominus responsio quòd ad Episcopos religiosus juxta probabiliorum & communiorem, quam contra Hofl. & quosdam alios apud Barbol. in c. 1. h. t. num. tenent Navar. l. c. q. 1. monit. 9. n. 22. Azor. p. 1. l. 12. q. 2. in fin. Rodriq. q. regular. Tom. 3. q. 64. a. 4. Sanch. l. 6. mor. c. 6. n. 10. quos citat & sequitur Pirh. h. t. num. 27. ex ea ratione, quòd bona patrimonialia & quidquid aliunde acquirit Episcopus religiosus, acquirat Ecclesiæ (intellige, cui præest, & non Monasterio vel Ordini, ex quo assumptus) & in iis solam administrationem habet, quæ sinitur in morte, per quam formatur testamentum. Unde etiam, ut Sanch. l. c. n. 11. si licentiam testandi petit, exprimere debet se esse religiosum.

2. Resp. Secundò: Prælati alique Clerici seculares testari nequeunt de bonis Ecclesiæ, aut principaliter ejus intuitu acquisitis, ut constat ex Can. 2. cans. 17. q. 5. & cum omnino certa tenent citati pro præced. resp. AA. Sicutaque testari nequeunt, non tantum de bonis ipsis, puta, fundis, censibus Ecclesiarum, quibus præstant, & beneficiorum, quæ possident, & ex quibus fructus & annuos redditus percipiunt, utpote quæ Dei sunt, & quorum simplicem administrationem habent, transeuntque ad eorum successores in Ecclesiis & Beneficiis, non autem ad Prælatorum & Beneficiatorum hæredes: verum etiam de fructibus ipsis & redditibus exinde perceptis, reconditis & exstantibus, & post eorum honestam sustentationem restantibus, ne quidem ad alias causas, testari possunt. Pirh. h. t. num. 28. Wiestn. h. t. num. 33. & alii passim juxta c. in officio. c. quia. c. ad hæc h. t. vide tamen, quæ in hoc puncto dicit Clarus. l. c. num. 8. Idem est de bonis, quæ ex distractis & venditis comparantur. Clar. l. c. n. 6. monens Prælatos, ut caveant in fraudem Ecclesiarum suarum per tertias personas prædia acquiri ex pecuniis per eos cumulatis ex fructibus beneficiorum suorum, ut ea postea in propinquos deveniant, ex ea ratione, quòd redditus beneficiorum, qui tempore mortis supersunt, quæque ex iis acquisita, tanquam bona profectitia spectant ad Ecclesiam. Etsi igitur per modum testamenti, aut donationis mortis causâ de iis disponere nequeant, possunt tamen ex iis, non tantum sani, quantum pueri & voluerint juxta c. ult. 16. q. 1. Sed etiam in infirmitate & periculo mortis constituti moderatas donationes in pauperes aliasve causas pias, vel etiam remuneratorias in famulos & officiales facere juxta c. ad hæc h. t. Abb. *ibid.* in fine. Covar. in c. cum in officio. n. 5. Pirh. n. 29. & seq.

3. Tertio: potest tamen consuetudine induci, ut tam Episcopi & Prælati, quam alii Clerici beneficiati de istiusmodi de se, & non per parsimoniam superfluis restantibus testari possint ad causas pias, eò quòd id solo jure prohibetur, non adverteatur Justitiæ naturali, aut fundatorum intentioni, Abb. in c. cum in officio. h. t. num. 5. Molin. cit. d. 147. num. 25. ubi etiam, quòd Papa possit, sed & to-

leat concedere licentiam etiam Episcopis testandi de iis ad pias causas. Laym. in disp. can. de reb. Eccles. alien. th. 124. Pirh. b. t. num. 41. Reiffenst. num. 330. cum communi & certa; vel aut, aliorum. Arg. c. relatum, h. t. His non obstante, quod eorum domini non sint. nam præterquam, quod donatio vel etiam legatio rei alienæ quandoque valeat, testantur tunc Clerici non tam suo quam Christi vel Ecclesiæ, ad quam eorum dominium spectat, nomine, & testentur tunc eo modo, quò in vivis ea bona donare possunt pauperibus, et si eorum dominium non habeant; vel quo tutor modica de rebus pupilli donare potest. Reiffenst. n. 332. Ut tamen de superfluis testari possint quò ad usus profanos licitè ac validè, nulla consuetudine induci potest Abb. l. c. Navar. rr. de reb. Eccles. g. 1. mont. 53. g. 3. n. 1. Tanner. Tom. 3. d. 4. q. 6. du. 8. n. 249. Canis. inc. 1. h. t. n. 18. Laym. l. c. Pirh. h. t. n. 42. Engels. ex man. parochor. p. 4. c. 4. n. 26. Reiffenst. n. 335. contra Azor. p. 2. l. 7. c. 9. g. 1. Garciam. de benefico. p. 2. c. 1. n. 16. & seq. Barbof. inc. cum in officio. h. t. n. 6. & l. 3. fur. Eccles. c. 17. n. 67. & contra Covar. in c. cum in officio. n. 3. Molin. cit. d. 147. n. 26. Lessi. de iust. l. 2. c. 19. n. 43. & 44. in quantum tradunt, illicitam quidem esse talem consuetudinem, sed tamen validam, & consequenter heredes profanos institutos in tali instrumento hereditatem tutè conscientia acceptare & retinere posse. Verùm ratio pro opposita sententia est; quòd sicut de iure naturali ac divino tenentur Clerici non erogare superflua illa in usus profanos inter vivos, v. g. donando cognatis divitiibus, ut dictum ad tit. præcedentem, ita ut consuetudo erogandi illa taliter sit illicita iniqua & corruptela, ita etiam & multò magis illicitum & iniquum ea erogare mortis causâ & de iis testari in usus profanos (facilius enim permittitur Clericis de illis bonis disponere inter vivos quàm mortis causâ, cum post eam, ut pote acquisita Ecclesiæ penes eam remanere debeant. Arg. c. ad hæc, c. cum in officio. h. t. c. 3. de peculio Cler. Pirh. n. 42. Reiffenst. n. 337.) & consequenter etiam consuetudo testandi de illis, & donandi mortis causâ. Si autem talis consuetudo non tantum repugnet Juri Ecclesiastico, sed & juri naturali ac divino, estque nutritiva peccati, & eo ipso irrationalis, per nullam præscriptionem, etiam temporis immemoralis induci & approbari potest, ut dici solet ad tit. de consuetud. & consequenter vi illius valere nequit testamentum; multòque minùs, ut fieri solere in pluribus locis Germaniæ, testatur Pirh. poterunt proximi consanguinei in omnibus bonis, etiam intuitu Ecclesiæ ex titulis Ecclesiasticis acquisitis ab intestato succedere. Neque his opponi potest, multa esse illicita & prohibita, quæ tamen facta valent, ut patere videtur, dum illicitum est à sponfalibus sine causa justa resilire contracto matrimonio cum alia, & tamen contractum illud valet. Nam illicita illa non valebunt vi consuetudinis, sed ipso jure naturali aut humano concedente, ut Reiff. num. 342. Neque contrarium deduci potest ex eo, quòd consuetudine induci possit, ut fructus primi & secundi anni beneficii vacantis obveniant heredibus beneficiati defuncti aut aliis, ut constare videtur ex Extrav. Joannis XXII. c. suscipit. 2. de elect. Nam dicta Extravagans solùm approbat consuetudinem, ut beneficiatus defunctus post mortem suam percipiat dictos fructus in ordine ad hoc tantum, ut heredes solvant debita defuncti, non verò, ut eos in alios usus impendere possint, nisi forte tanquam pauperes, vel loco aliorum bonorum, R. P. Lenr. Jur. Can. Lib. III.

quæ defunctus ex bonis patrimonialibus impendit in pias causas, præsertim meliorationem beneficii, ex quo non sequitur, posse beneficiatum ex consuetudine testari liberè de fructibus primi & secundi anni percipiendis, ita Pirh. n. 44. citatis pro hoc Navar. l. c. q. 1. mont. 52. n. 6. contra Abb. in c. cum ex officio. h. t. n. 5. quatenus censet, posse beneficiatum de talibus fructibus testari, quia potius præjudicat successorì suo quàm Ecclesiæ. quòd videtur minùs probabile. Neque ex eo dici potest, Papam approbare talem consuetudinem tanquam bonam, quòd eam toleret, utpote abolitè difficilem, aut non puniat ad majora mala evitanda. Pirh. cum Navar. & Reiffenst. n. 350. An verò Papa in hoc dispensare possit, dareque licentiam Clericis testandi ad usus profanos, alterius est quæstionis. id eum ordinariè & universim facere non posse, cum non sit absolutus dominus bonorum Ecclesiasticorum, sed solùm à Deo constitutus administrator, non ad dissipandum, sed ad legitimè dispensandum ea, & rationabiliter expendendum tanquam bona Dei, sive ad divinum cultum data & oblata, dicitur conformiùs ad jam dicta, & ex iis deducitur, & ita tenent. in c. cum esset. h. t. n. 30. Navar. l. c. q. 3. mont. 6. n. 3. Molin. cit. d. 137. n. 34. Tanner. l. c. n. 251. Laym. l. c. th. 124. in fine. quos sequitur Pirh. n. 43. Reiffenst. n. 347. Quo tamen non obstante posse Papam in loco & casu particulari ex rationabili causâ, v. g. remunerandi obsequia Ecclesiæ præstita à Clerico ejusque consanguineis concedere hanc facultatem disponendi de iis bonis ad usus profanos per se tamen licitos & honestos, tenent citati AA. ex ea etiam ratione, quòd nullus fidelium censendus ita sua bona voluisse aut potuisse relinquere seu donare, quin Papæ tanquam universali administratori eorum remaneret libera potestas de iis disponendi, pro ut rationabilis causa & bonum Ecclesiæ hic & nunc requirit. Arg. c. 2. de prob. in 6. c. si Papa de privil. in 6. cum hoc etiam divino juri & beneplacito non repugnet. quin & hæc concessio & erogatio ad causam profanam facta cedat indirectè in favorem causæ piæ; atque ita Papa exactè servet, quòd ei jus divinum permittit, sicut illud observat Clericus, qui ex rationabili causa, v. g. remunerationis intuitu in vivis donat etiam diviti de bonis illis Ecclesiasticis, ita ferè Reiffenst. l. c. Unde etiam non excessisse limites potestatis suæ Pontifices, puta Sixtum IV. in Bulla incipiente: essi universis. edita 1. Jan. 1474. Julius III. in Bulla incipiente: ut alma, edita anno 1550. ait Idem num. 348. dum non cuivis Clerico, sed particulariter Clerico & Populo existenti Romæ concesserunt, ut ad causas profanas testari possent, utique ex causa rationabili redundante in Ecclesia & consequenter in favorem causæ piæ, nimirum ut sibi Clerum Populumque Romanum devincerent, & devotum fidelemque haberent.

4. Resp. Quartò: possunt nihilominus independentè à consuetudine Clerici beneficiati, etiam de redditibus Ecclesiasticis, puta decimis & fructibus fundorū pertinentibus ad Ecclesiam cui deserviunt, qui ex lege justitiæ & propria beneficiorum institutione ipsis tanquam justum stipendium debentur, quatenus ii ad honestam eorum sustentationem, consideratis eorum laboribus & erga Ecclesiam meritis, sunt necessarij, tanquā domini, tum inter vivos, tum per testamentum & ultimam voluntatem disponere, si quid ex iis per propriam parsimoniam reservarunt & collegerunt. ita cum D. Th. 2. 2. q. 185. a. 7. ad 2. Covar.

Covar. *inc. cum in officiis. num. 2.* Barbof. *ibid. n. 3.* Nav. *l. c. q. 1. monit. 26. § 43.* Pirh. *h. t. num. 33.* Reiffenst. *num. 327.* testantes de communiter recepta contra Garciam. *de benef. p. 2. c. 1. n. 2.* quamvis tamen etiam teste Laym. *l. c. th. 127.* Pirh. *h. t. n. 33.* in quibusdam Ecclesiis fervetur contrarium, ita ut per parsimoniam collecta, neque ab intestato, neque per testamentum transeant ad hæredes, sed maneat apud Ecclesias. Idem dicendum de iis, quæ offeruntur Clericis tanquam vitæ stipendium, quia Missas celebrant & officia divina decantant vel cantantibus assistunt. quæque acquirunt ex funeralibus exequiis defunctorum, & Capellaniis ad nutum amovilibus &, de quo magis dubitari poterat, de distributionibus quotidianis; eò quòd hæ videantur acquiri titulo Ecclesiæ seu ratione beneficii, & desumantur ex iisdem bonis, ex quibus redditus beneficii, tanquam portiones ex iis detractæ; non tamen dantur beneficii fructus; sed principaliter ut merces seu stipendium præstiti laboris & ministerii, adeòque induit personæ, non Ecclesiæ. unde poterit de iis pro libitu disponere tam inter vivos, quam mortis causâ & per ultimam voluntatem. ac ita, etiam in specie de distributionibus, docent Abb. *inc. cum in officiis. h. t. n. 7.* Covar. *ibid. n. 4.* Clar. *l. c. q. 27. n. 10.* dicens sic servari in praxi. Laym. Pirh. *ll. cit.* & alii apud Barbof. *in c. cum in officiis.* contra Nicol. de Ubaldis. Nav. Tanner. Quin & poterunt de ipsis beneficii fructibus superfluis in aliquibus casibus testari in quoscunque usus, eaque relinquere confanguineis, ut dum ex patrimonialibus, vel etiam ex redditibus beneficii, quos pro ratione statûs absumere potuissent, aliquid in utilitatem Ecclesiæ impenderunt, detrahendo tantundem ex redditibus beneficii residuis. *c. si quis. 12. q. 2. c. si Episcopus. 12. q. 5.* Abb. *l. c. n. 4.* Nav. *tr. de rebus. Eccl. q. 3. monit. 4.* Laym. *l. c. th. 126.* Pirh. *n. 34.* cum tunc testentur virtualiter & æquivalenter de bonis patrimonialibus. Idem est, dum ex iis de bonis impenderunt in causas pias. *cit. c. si quis. Abb. l. c. n. 30.* Molin. *d. 147.* Nav. Pirh. *ll. cit.* Item, ut cum gl. *inc. conquirente de cler. non resid. v. sufficientia.* Laym. *l. c. Pirh. n. 35.* Arg. *c. de multa. de præb. in fine.* si non quidem ex patrimonialibus, sed ex proprio labore, doctrina, consiliis præstitis Ecclesiæ, ut inde de ea bene meriti censeantur, acquisitis testari possunt. Quin & absolutè ex bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis beneficiarii, sive administrationem habeant, sive non, facere possunt moderatas elemosynas & donationes remuneratorias erga bene meritos de Ecclesia vel beneficio. Pirh. *n. 37.* juxta *c. relatum. § c. ad hæc. t.* De cæterò decedente rectore vel beneficiario, qui curam aut administrationem alicujus Ecclesiæ, Capellæ, Altaris habuit, bona ab eo intuitu Ecclesiæ acquisita relicta ad successorem in administratione eadem devolvuntur à quo impendenda, non pro libitu, sed in bonum ejusdem Ecclesiæ vel Capellæ: vel si nullam administrationem habuit, sed simplicem præbendam in Ecclesia Collegiata, dicta bona ab eo relicta devolvuntur, non ad successorem in beneficio sed ad Capitulum, utpote cui jura & administratio bonorum capitularium est commissa, ut ea vel distribuatur inter cæteros præbendatos; vel in communi massa seu corpore pro futuris necessitatibus reservet. Pirh. *n. 36.* Arg. *c. cum in officiis. h. t.* ex quo etiam *num. 38.* notandum, quòd, dum quis habuit plura beneficia in diversis Ecclesiis, bona illa sint dividenda inter illas Ecclesias, vel successores; ita ut plus ex illis perveniat ad illam Ecclesiam, à qua plus reddituum accepit juxta

c. relatum. h. t. in fine. & gl. *ibi fin.* junctâ gl. *margin. lit. D.* nisi fortè constet vel colligi possit, bona illa relicta profecta tantum ab una illarum Ecclesiarum. Notandum quoque cum eodem, Jure Pontificio posteriore statutum, ut bona acquisita occasione Ecclesiæ post mortem eorum relicta tanquam spolia cedant Sedi seu Camera Apostolica: de quo videri possunt Navar. *tr. de spoliis Clericor. & Tulch. v. spolia Clericorum.*

Quest. 624. An & qualiter ingressus aut jam ingressis Religionem prohibita sit vel permissum testari.

I. Resp. Primò: potest quis ante ingressum in religionem postquam resolvit in eam ingredi, seu contemplatione ipsius ingressus, modò aliàs habilis sit ad testandum, liberè testari, & per aliam ultimam voluntatem disponere de bonis suis, est omnino communis; quia sunt simpliciter sui juris & domini suorum bonorum non secus ac alii, qui nunquam de religione ingredienda cogitant; dum nullibi in jure ratione propositi eam ingrediendi iis adempta sit facultas illa sit liberè disponendi. Quin & addit Clar. *§. testamentum. q. 28. n. 3.* etiam minorem vel prodigum ingrediendi religionem non egere autoritate curatoris, si quem habet, in ordine ad testandum, pro quo citat Jo. And. *in c. in præsentia. de probat. & Abb. ibid. n. 54.* addita ratione; quòd in spiritualibus non attendatur autoritas patris vel curatoris. An autem & qualiter testamentum factum ante ingressum religionis per ingressum illum rumpatur, dicitur inferius.

2. Resp. Secundò: potest quoque quis jam actu ingressus novitiatum tempore illius liberè testari absque omni licentia superioris non secus ac alii laici permanentes in sæculo; cum & illi libertatem suam & dominium quò ad hoc per illum ingressum non amiserint, nullo adhuc voto obedientiæ aut paupertatis emissio. Covar. *in c. 2. h. t. n. 5.* Nav. *comment. 2. de Regular. num. 49.* Clar. *l. c. num. 2.* Molin. *§ 7. § 7. tract. 2. d. 139. num. 8.* Sanch. *L. 7. mor. c. 3. num. 3.* Pirh. *h. t. num. 53.* cum communi. Arg. *Auth. nunc autem. c. de Episc. & Cler. & c. si qua mulier. §. fin. caus. 19. q. 3.* *Auth. ingressi. c. de SS. Eccl.* Dum hi textus loquuntur de ingressu irrevocabili secuta professione. An verò id possint novitii absque solennitatibus requisitis à Jure Civili in terris Imperii pro testamentis factis ad causas profanas, non est extra controversiam. Affirmat Clar. *cit. num. 2.* citatis pro hoc Bartol. & Decio, argumento ducto à militibus armate militiæ proxime accingendis, qui pro cinctis habentur. Contrarium tamen probabilius tuetur. Pirh. *num. 54.* Nav. *l. c. num. 52.* Sanch. *L. 3. c. 3. num. 18. § 20.* ex aliis apud illum; eò quòd nullibi in jure reperitur tale privilegium concessum novitiis, & argumentum ductum à militia seculari ad novitium non valeat, cum is non nisi post professionem propriè sit miles cælestis militiæ; etsi in hoc puncto proximè cingendus haberetur pro cincto, Novitius haberetur pro professo, & consequenter testari non posset. De cæterò hæc facultas pro quocunque tempore Novitiatûs testandi non eripitur Novitiis per Tridentinum. *sess. 25. cap. 16. de regular.* dum ibi statuitur, ut renunciatio etiam jurata ab iis facta in favorem cujuscunque causæ, etiam piæ, sine licentia Episcopi ejusve Vicarii ante duos menses proximos professioni sit irrita & nullius